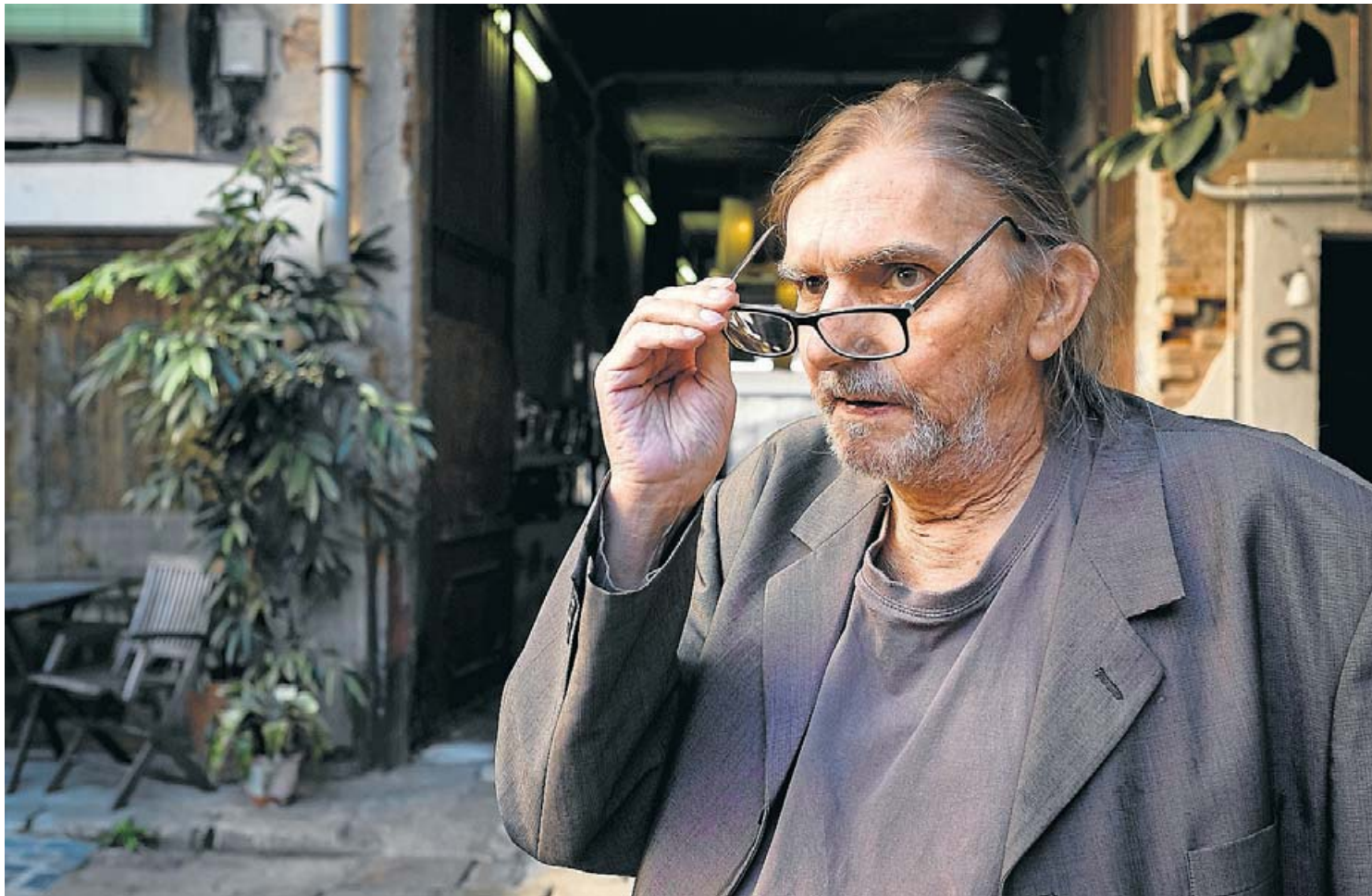

Jordi Cussà

Escriptor, publica 'El primer emperador i la reina Lluna'

La Xina de fa dos mil anys protagonitza la nova novel·la de Jordi Cussà, una història monumental i arriscada sobre com el poder corromp les persones des de temps ancestrals

MARC ROVIRA

“Soc el ‘hippie’ oficial de les lletres catalanes”

◆◆◆◆ Núria Juanico Llumà

L'escriptor Jordi Cussà (Berga, 1961) sempre porta un bloc de notes al damunt perquè no sap mai on pot pescar una bona idea per a la seva propera novel·la. La d'*El primer emperador i la reina Lluna* (Comanegra) se li va aparèixer a la sala d'espera de l'Hospital Clínic, i sis anys després s'ha transformat en una novel·la ambiciosa i arriscada que ressegueix la història de Qin Shi Huangdi, el primer emperador de la Xina. Amb un llenguatge vibrant i refulgent, Cussà narra les aventures d'un tirà omnipotent i de la reina Lluna, una dona sàvia que al costat de l'emperador és testimoni de com el poder pot corrompre qualsevol.

Fa dos anys va publicar *El ciclop*, que transcorre durant el segle IV a Badalona, però abans havia escrit obres situades en el present com la venerada *Cavalls salvatges* (2000) i *Formentera Lady* (2015). Ara publica un relat de la Xina que té lloc entre el 250 i el 210 abans de Crist. Torna a la novel·la històrica?

Sempre procuro canviar de novel·la, tot i que l'explicació no és gaire racional. Busco coses diferents, originals. Però les etiquetes em fan nosa. Això de gènere menor i gènere major ho trobo una tonteria. La novel·la negra, per exemple, té obres magistrals. Per què ha de ser menor? Depèn de com està escrita, de la qualitat intrínseca del text. Els mateixos escriptors, si prefixen el gènere amb certs paràmetres quan es posen a escriure, ja s'estan tallant les ales i marcant un camí delimitat.

Com va descobrir el personatge de Qin Shi Huangdi?

El vaig trobar per atzar. Un dia era al Clínic esperant que m'operessin, i a la tele de la sala feien un documental sobre el personatge. Van comentar que dins el mausoleu havia construït els cinc rius principals de la Xina i els volia omplir amb mercuri. Feia anys que guardava tones i tones de mercuri. Estava molt més boig que jo. Al cel del mausoleu hi havia fet les constel·lacions, tal com

“NO SÉ QUÈ TÉ EL PODER QUE PORTA A UNA MENA DE CORRUPCIÓ INNATA”

es veuen a la Xina. La idea és preciosa, molt poètica. M'ho vaig anotar al bloc i ho vaig penjar al suro. Es va quedar allà mesos. Fins que un dia, tip d'escriure contes, vaig pensar que m'agradaria agafar un argument gros i fer una novel·la. Vaig entrar a Google i vaig veure que la informació sobre el personatge gairebé supera la que hi ha sobre Shakespeare o sobre Juli Cèsar.

El llibre comença amb l'emperador d'adolescent que vol esbrinar com convertir-se en immortal.

Sembla que això és històric i que li venia del seu pare. Estava obsesionat. Va enviar dues expedicions d'un bruixot al nord perquè tornés amb l'elixir de la immortalitat. A l'inici del regnat va encarregar a 400 savis xinesos que busquessin la immortalitat. Com que no la van trobar, els va enterrar vius. En va fer dues, d'aquestes escabexines.

¿Ara veiem la immortalitat amb més escepticisme?

No ho crec. Si ara ve un sonat de Harvard o de Yale i diu que ha trobat alguna cosa miraculosa que endarrerix l'envelliment, que en lloc de 80 anys en pots viure 150, m'agradaria veure si no s'ho creuria la gent. I és possible que algun dia arribi aquest moment, en què si tens prou diners per pagar-t'ho, puguis arribar als 150 anys. A mi em sembla que no m'interessaria pas. Arriba una edat que la vida, més que gaudir-la, és renunciar.

Abans de ser emperador, Qin Shi Huangdi és un jove ingenu i arrogant. A mesura que creix, es converteix en un home temible i cruel. Què el porta a transformar-se així? Aquesta evolució és la gràcia de l'emperador. És el personatge que es transmuta més pel poder. No sé què té el poder que porta a una mena de corrupció innata. Ha passat amb gairebé tots els emperadors. Si Hitler no hagués sigut mai primer canceller d'Alemanya, no hauria arribat a estar tan boig com estava. Era un psicòpata en potència; al tenir tant poder es pensa que és Déu. Fa quatre dies Trump estava fent el mateix. Hi ha molts casos de gent que sembla sensata quan és jove, però que quan accedeix al poder i el gaudeix, es torna boja.

Per què passa això?

Hi ha una maledicció intrínseca en el poder. Aznar també és un personatge d'aquests. El mateix Franco, si hagués sigut un general en unes altres circumstàncies, hauria seguit sent feixista com molts, però no hauria firmat tantes sentències de mort ni hauria provocat tantes bestieses. D'una banda, el poder és el mitjà per accedir a la possibilitat de fer bestieses de les grosses, però al mateix temps provoca un augment en la patologia mental.

Com va ser la construcció, des de zero, de les dones de la història?

L'únic personatge femení documentat és la mare de l'emperador. Sembla ser que ella el va intentar matar un parell de vegades per afavorir el seu regent. Per a la novel·la, necessitava un element femení que compensés. Introduir la Lluna i la seva germana Albada em va costar i em va fer por, perquè era un canvi de registre i havia de mantenir una coherència històrica. Però els personatges femenins hi havien de ser, perquè si no no tenia contrapès. Ho havia d'equilibrar.

La novel·la té gairebé 600 pàgines. ¿Li va costar trobar una editorial que la volgués publicar?

Va ser una carambola pura. Amb Comanegra ens coneixíem perquè jo els havia fet de traductor. Els va arribar un text *hippie* i, com que jo soc el *hippie* oficial de les lletres catalanes – amb el permís del senyor Enric Casasses –, em van demanar si el volia fer jo. Més endavant els vaig explicar que feia uns mesos que tenia acabada i corregida una novel·la meua, i em van demanar que els hi enviés. Els va agradar molt, vaig quedar sorprès. Pensava que amb l'extensió que té i el tema que tracta, no ho vendria mai a ningú. Ho vaig escriure perquè volia, però em semblava que seria difícilíssim publicar-la. I al primer tret, va sortir bé. ◆◆